

МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПЕРСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

PROCESS ORGANIZATION MODEL FOR THE FORMATION OF PERSIAN LANGUAGE OF FUTURE INTERPRETERS' DIALOGICAL SPEAKING IN THE SPHERE OF SAFEGUARDING OF STATE SECURITY

Стаття «Модель організації процесу формування перськомовної компетентності в діалогічному мовленні у майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки» присвячена розробці та впровадженню нової моделі навчання для підготовки майбутніх перекладачів, зокрема у сфері забезпечення державної безпеки. Стаття розглядає організаційний підхід до ефективного формування перськомовної компетентності в контексті діалогічного мовлення. У роботі пропонується концепція моделі, що базується на сучасних методичних рішеннях. Детально аналізуються кроки та компоненти цієї моделі, спрямовані на оптимізацію навчального процесу. Акцент робиться на педагогічних стратегіях та інноваційних методах, таких як використання сучасних технологій у навчанні, інтерактивних вправ, та практичних завдань для забезпечення максимального рівня навчального ефекту. Модель враховує специфіку майбутніх завдань перекладачів у галузі державної безпеки та спрямована на забезпечення їхньої готовності до професійної діяльності. Стаття розглядає сучасні підходи та методи формування перськомовної компетентності у курсантів, які спеціалізуються на перекладі для забезпечення державної безпеки. Розроблена нова модель навчання, базуючись на інноваційних педагогічних стратегіях. Стаття детально описує етапи запровадження моделі, яка акцентує на використанні технологій, інтерактивних методах та практичних завданнях. Вона присвячена докладному аналізу робіт інших вчених у галузі, які також зосереджують увагу на формуванні мовної компетентності для конкретних професій. Ця модель навчання призначена для оптимізації підготовки майбутніх перекладачів, об'єднуючи теоретичні та практичні аспекти. Вона враховує вимоги галузі забезпечення державної безпеки та спрямована на максимальне підвищення якості перськомовного діалогічного мовлення курсантів.

доброру мовного та мовленнєвого матеріалу, навчання іноземної мови, навчальна дискусія.

The article «Process organization model for the formation of Persian language of future interpreters' dialogical speaking in the sphere of safeguarding of state security» is devoted to the development and implementation of a new training model for the training of future interpreters, particularly in the sphere of safeguarding of state security. The article considers the organizational approach to the effective formation of Persian language of future interpreters' dialogical speaking. The paper proposes a model concept based on modern methodological solutions. The steps and components of this model aimed at optimizing the educational process are analysed in detail. Emphasis is placed on pedagogical strategies and innovative methods, such as the use of modern technologies in education, interactive exercises, and practical tasks to ensure the maximum level of educational effect. The model considers the specifics of future tasks of interpreters in the sphere of safeguarding of state security and is aimed at ensuring their readiness for professional activity. The article examines modern approaches and methods of forming Persian language competence among cadets who specialize in interpreting to ensure state security. A new model of education has been developed, based on innovative pedagogical strategies. The article describes in detail the stages of the implementation of the model, which emphasizes the use of technologies, interactive methods, and practical tasks. It is dedicated to a detailed analysis of the works of other scientists in the field, who also focus on the formation of language competence for specific professions. This training model is designed to optimize the training of future interpreters, combining theoretical and practical aspects. It considers the requirements of the sphere of safeguarding of state security and is aimed at the maximum improving the quality of the Persian language cadets' dialogical speaking.

Key words: Persian language learning method, Persian language competence in dialogic speech, interpreter in the sphere of safeguarding of state security, Persian language, case study, role play, criteria's for selecting language and speech material, study of a foreign language, educational discussion.

УДК 37.091.33:811=222.1'06:351.746.1
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.30>

Осядла Т.В.,

ст. викладач кафедри східних мов
Навчально-наукового гуманітарного
інституту Національної академії
Служби безпеки України

Ключові слова: методика навчання перської мови, перськомовна компетентність в діалогічному мовленні, перекладач у сфері забезпечення державної безпеки, перська мова, case study, рольова гра, критерії

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Проблема, яку ставить перед собою стаття, полягає в розробці ефективної методики формування перськомовної компетентності курсантів, які спеціалізуються на перекладі в галузі забезпечення державної безпеки. Актуальність проблеми визначається потребою у висококваліфікованих фахівцях, які здатні виконувати перекладацькі завдання у сфері державної безпеки. На сьогоднішній день

існує потреба у вивченні та впровадженні новітніх педагогічних підходів та технологій для оптимізації навчального процесу та підготовки кваліфікованих фахівців. Стаття ставить за мету вирішення цієї проблеми шляхом розробки та впровадження моделі організації навчального процесу, спрямованої на формування ефективної перськомовної компетентності через діалогічне мовлення. Представлення цієї моделі може стати важливим

внеском у розвиток методик навчання перекладачів, які спеціалізуються на забезпеченні державної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у галузі методики навчання діалогічного мовлення майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки підтверджує важливість цього напрямку. Останні роки відзначаються інтенсивним вивченням формування компетентності в іншомовному діалогічному мовленні, що охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти навчання. Дослідження вчених, таких як Бойко Г. А., Дружченко Т. П., Задорожна І. П., Ігнатенко В. Д., Крапчатова Я. А., Осадча Н. В., Романов І. І., Сем'ян Н. В. [1, 2, 3, 4, 6, 9, 10], активно вивчають та розвивають методичні підходи до навчання діалогічного мовлення в різних професійних контекстах. Ці дослідження охоплюють широкий спектр тем, від формування професійно орієнтованої англійської компетентності в монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій у процесі самостійної роботи до формування у майбутніх філологів англійської лінгвосоціокультурної компетентності в читанні засобами поетичного твору. Результати цих досліджень слугують важливим джерелом знань для розвитку ефективних методичних стратегій у вивченні діалогічного мовлення та формуванні перськомовної компетентності у майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми полягає в тому, щоб уточнити та деталізувати конкретні аспекти методики формування перськомовної компетентності у діалогічному мовленні майбутніх перекладачів, особливо з урахуванням їхньої специфіки в контексті забезпечення державної безпеки. Розгляд таких питань, як ефективні методи викладання, адаптовані до особливостей перекладацької сфери, та розвиток іншомовної діалогічної компетентності, спрямованої на вирішення завдань у галузі безпеки, може забезпечити повніше розуміння проблеми та підвищити ефективність навчального процесу.

Мета статті полягає в розробці та введенні ефективної моделі навчання для формування перськомовної компетентності у діалогічному мовленні майбутніх перекладачів, зокрема, тих, що спеціалізуються в сфері забезпечення державної безпеки. Стаття прагне визначити оптимальні методи та стратегії викладання, які допоможуть курсантам здобути необхідні навички та знання для успішної роботи у перекладацькій галузі, зосереджуючись на вимогах та особливостях забезпечення безпеки національного рівня. Результати дослідження мають сприяти вдосконаленню освітніх програм та практичної підготовки майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Упровадження методики формування перськомовної компетентності в діалогічному мовленні у майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки передбачає створення моделі організації навчального процесу.

Лінгводидактичну модель розглядаємо, услід за І. П. Задорожною, як штучно створений об'єкт знаково-символічної форми, що відображає в простішому вигляді структуру, властивості певного педагогічного процесу, взаємозв'язки і відношення між його елементами [3, с. 67]. Мета створення лінгводидактичної моделі полягає в окресленні логічної послідовності навчальних дій викладача і курсантів, які відповідають розробленій системі вправ [6, с. 160]. Лінгводидактичну модель розробляємо на основі принципів циклічності (кожен із 6 розроблених змістових модулів складає цикл типових прийомів роботи та послідовність їх виконання – виконання підготовчих вправ, самостійна підготовка до діалогічного мовлення з використанням методу case study, власне вправління в діалогічному мовленні з використанням методу рольової гри; кожен цикл присвячений навчанню одного типу діалогу – розпитування, домовленості, обговорення); системності (передбачається виконання системи вправ у певній послідовності, яка спрямована на формування низки знань та умінь); етапності (поступове формування знань та навичок, які інтегруються в уміння діалогічного мовлення) [5, с. 106; 4, с. 128]. Компонентний склад лінгводидактичної моделі складають такі компоненти: цілі навчання та очікуваний результат, об'єкт навчання; суб'єкти навчання; навчальна дисципліна, в межах якої реалізується авторська методика; зміст навчання; методи навчання, форми організації навчання, засоби навчання; форми контролю [2; 1; 10; 9]. Отже, зупинимося на компонентах моделі авторської методики.

Цілі навчання: збагачення словникового запасу курсантів фаховою лексикою, формування граматичних знань та навичок, формування екстралінгвальних знань сфери забезпечення державної безпеки, формування системи референтів означеної сфери та засобів їх вербалізації, формування умінь діалогічного мовлення, стратегій діалогічного мовлення, знань та умінь невербальної поведінки в діловому спілкуванні з іранцями; формування умінь перекладу діалогічного мовлення.

Очікуваний результат: курсант володіє екстралінгвальними знаннями професійної сфери, також засобами вербалізації референтів означеної сфери; володіє уміннями та стратегіями діалогічного мовлення на рівні B2, адекватно володіє невербальною поведінкою сфери ділового спілкування з іранцями; може перекладати діалогічне мовлення, відтворюючи його зміст, стиль, стратегії.

Об'єкти навчання: екстралінгвальні знання сфери забезпечення державної безпеки, які складають предмет діалогічного мовлення, діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обговорення, ділова бесіда, ділова телефонна розмова, ділова дискусія, невербальні засоби спілкування та невербальна поведінка у сфері офіційного спілкування іранців.

Суб'єкти навчання: курсанти III курсу спеціальності «Філологія», освітньої програми «Переклад у сфері забезпечення державної безпеки».

Навчальна дисципліна, в межах якої реалізується авторська методика: «Практичний курс першої іноземної мови (перська)».

Зміст навчання: знання понять, реалій, процесів сфери забезпечення державної безпеки та основних напрямів співпраці у сфері забезпечення державної безпеки України та Ісламської Республіки Іран; лінгвосоціокультурні знання, та їх відображення у мовних засобах, елементи невербальної поведінки, властиві іранцям та уміння їх дотримуватися; уміння діалогічного мовлення (відповідно до типів діалогів та жанрів ділової бесіди, телефонної розмови, дискусії); стратегії та тактики діалогічного мовлення, мовні засоби їх імплементації.

Методи навчання: вправлення, case study, рольова гра.

Форми організації навчання: практичні заняття, самостійна робота курсантів.

Засоби навчання: дібрані за критеріями [7] тексти для читання, аудіовідеофонограми.

Форми контролю: взаємоконтроль, контроль з боку викладача діалогів курсантів за оцінюванням за розробленими критеріями [8].

Співвідношення аудиторної та самостійної роботи: 60% аудиторної (6 годин в кожному модулі – на діалогічне мовлення), 40% самостійної (4 години в кожному модулі на діалогічне мовлення).

Кількість змістових модулів: 6.

Кількість кредитів – 12 (360 годин). Навчання діалогічного мовлення інтегрується з навчанням граматики, аудіювання, читання, письма, монологічного мовлення, а відтак складає 1/6 частку відведеного на вивчення дисципліни часу. Тому частка діалогічного мовлення в межах розроблених модулів складає 60 академічних годин: 36 годин аудиторних, 24 годин самостійної роботи.

Наповнення змістових модулів:

6 семестр

Змістовий модуль 1. Міжнародне партнерство та державна політика України у сфері забезпечення державної безпеки. Законодавча база України та Ірану у сфері держбезпеки. Міжнародне співробітництво України та Ісламської Республіки Іран. Договірно-правова база між Україною та Ісламською Республікою Іран. Основні напрями

співробітництва. Державні органи та органи місцевого самоврядування, які здійснюють функції із забезпечення національної безпеки (України та Ісламської Республіки Ірану), функції та повноваження державних органів (України та Ісламської Республіки Ірану).

Змістовий модуль 2. Забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави. Протидія злочинності, підтримання громадської безпеки і правопорядку, надання послуг органів держбезпеки (в Україні та Ісламській Республіці Іран). Боротьба з корупцією. Система захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності.

Змістовий модуль 3. Розвідка та захист інформації. Служба зовнішньої розвідки України / Ірану, її функції, повноваження, нормативно-правова база. Протидія контррозвідувальній діяльності в Україні / Ісламській Республіці Іран. Нормативні документи, які регулюють захист інформації в Україні / Ірані. Технічне регулювання захисту інформації. Діяльність правоохоронних органів у сфері захисту інформації. Державна таємниця та її охорона. Кібербезпека.

Змістовий модуль 4. Боротьба з тероризмом. Нормативно-правова база, яка регулює антитерористичну діяльність. Система антитерористичної діяльності в Україні, Ірані, у світі. Види тероризму, міжнародний тероризм, тероризм в Україні та Ірані, заходи проти тероризму, заходи по запобіганню терористичних актів.

7 семестр

Змістовий модуль 5. Захист національної державності та національних інтересів. Система захисту державного кордону України / Ісламської Республіки Ірану, конституційного ладу, оборонного і науково-технічного потенціалу, об'єктів інфраструктури, економічної безпеки, охорони суверенних прав в економічній зоні обох країн. Протидія нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Змістовий модуль 6. Досудові розслідування. Слідчі підрозділи служб безпеки України та Ірану, сфера їхньої діяльності та повноваження. Форми досудових розслідувань. Та порядок їх проведення.

Отже, розроблена модель методики формування перськомовної компетентності в діалогічному мовленні у майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки охоплює 6 змістових модулів, кожен з яких має по 3 цикли: кожен цикл містить вправи та завдання для навчання

різних типів діалогів – діалогу-розпитування, діалогу-домовленості, діалогу-обговорення. Часовий резерв для опанування означених модулів складає – 12 кредитів, частка діалогічного мовлення складає 1/6 частку відведеного на вивчення дисципліни часу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бойко Г. А. Формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій у процесі самостійної роботи: дис. ... д-ра філос. у галузі педагогіки: 01.1 Київ, 2020. 247 с.
2. Дружченко Т. П. Методика диференційованого навчання англійського усного монологічного мовлення майбутніх юристів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018. 268 с.
3. Задорожна І. П. Модель організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетентністю. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: «Педагогіка»*. Тернопіль, 2012. № 2. С. 66–72.
4. Ігнатенко В. Д. Методика навчання майбутніх філологів письмового перекладу науково-технічних текстів французькою мовою: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2017. 239 с.
5. Крапчатова Я. А. Методика організації само- і взаємоконтролю рівня сформованості англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх філологів: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2014. 266 с.
6. Осадча Н. В. Формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англомовному читанні на уроках країнознавства: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018. 248 с.
7. Осядла Т. В. Відбір навчального матеріалу для формування перськомовної компетентності в говорінні у майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки. *Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки: матеріали III Всеукр. наук.-метод. конф. (м. Київ, 03 лист. 2022 р.) / за заг. ред. О. С. Лагодинського*. Київ: ВА, 2022. С. 84–92.
8. Осядла Т.В. Планування та підготовка експерименту; розроблення критеріїв та норм оцінювання перськомовної компетентності в діалогічному мовленні у майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки. *Інноваційна педагогіка*. Київ, 2022. № 50. С. 174–181.
9. Романов І. І. Методика диференційованого формування англомовної лексичної компетентності в усному спілкуванні майбутніх правознавців: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2019. 235 с.
10. Сем'ян Н. В. Формування у майбутніх філологів англомовної лінгвосоціокультурної компетентності в читанні засобами поетичного твору: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2019. 234 с.